

СТАНОВИЩЕ

от доц. Ирен Йорданова Пелтекова, доктор

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Относно дисертационния труд на **Владимир Стефчов Искров**, редовен докторант към катедра „Психология, педагогика, социология“, НСА „Васил Левски“ На тема: **“Групови процеси и състезателна реализация в баскетбола”**

за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 7.6 Спорт, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ)“

Научен ръководител: проф. Татяна Янчева, ДП

Дисертационният труд на Владимир Искров разглежда проблем с изразена научна и научно-приложна стойност, който предизвиква от дълго време интереса на спортни и баскетболни специалисти, психолози и изследователи, но чиято значимост и актуалност нараства в съвременните тенденции при подготовка на баскетболните отбори. Докторантът приема предизвикателството да изследва три ключови за психологията и баскетболната подготовка проблема – групов сплотеност, отборен климат и колективна ефективност; тренировъски стил, лидерско поведение и обратна връзка; взаимовръзката между психологическите и игровите баскетболни показатели. Всеки един от тези три въпроса, сам по себе си, представлява достатъчно обхватна изследователска проблематика, достойна за дисертационна разработка.

Изборът на тема е логичен за докторанта, който е бивш баскетболист и национален състезател за юноши, дипломиран тренировъч по баскетбол и магистър по спортна психология. Владимир Искров има внушителен за възрастта си опит като тренировъч както в България, така и в Европа и Америка. Докторантът продължава да допълва своето професионално развитие в престижни международни баскетболни курсове, с което подобрява своята квалификация.

Дисертацията е с обем от 191 страници и е организирана в следната структура: увод, три основни глави, библиография от 189 източника, като в цитираните източници доминират тези от англоезичната литература – 178, а тези на кирилица са 20 от българската и 1 от руската литература. Прави добро впечатление, че използваната литература включва издания от последните години, като по този начин се обхващат съвременните тенденции по изследвания проблем.

Първата глава е великолепен обзор върху теоретичните аспекти на груповите психологически процеси, протичащи в спортните и баскетболните отбори – групов сплотеност, отборен климат, лидерство и колективна ефективност и взаимовръзката им със спортните постижения. Също така са разгледани въпроси за появата и развитието на играта и състезателната реализация в баскетбола.

Специално ще отбележа, че докторантът изяснява подробно значението на статистическата информация, която отчита игровите действия на състезателите по време на мач, както и тълкуването на тези показатели от тренировъчните и специалистите в така

наречените „скаутинг-доклади“. Казвам това, за да подчертая, че намирам и тази страна на труда за необходима и изчерпателна.

Във втората глава е представена методологията на изследването. Тук авторът е формулирал една основна хипотеза, която допуска, че груповите процеси оказват влияние върху състезателната реализация на баскетболните отбори и 4 конкретни хипотези. След това Владимир Искров последователно посочва целта, 4 задачи, обекта, предмета и организацията на изследването, вкл. представя насочващо описание на 5 въпросници, които представляват методи на психодиагностичния експеримент и са релевантни към поставените задачи. Бих искала да отбележа като принос на Владимир Искров, участието му в адаптирането на 3 от въпросниците за българските условия. В обхвата на изследване също са 19 игрови показателя, които са регистрирани с помощта на специализирана и унифицирана компютърна програма за статистика в баскетбола.

Приложените статистически методи са подходящи и дават възможност за разкриване на сериозни, статистически значими взаимовръзки.

Изследвани са 169 състезатели по баскетбол от 15 различни отбори в Р. България участвали в състезателния сезон 2013/2014 г. От тези състезатели 90 играят в 8 отбора в Държавното първенство за мъже в „А“ група, а 76 играят в 7 отбора от Младежката лига. На практика това са всичките участващи отбори в тези две официални баскетболни първенства у нас за мъже и младежи, провели се през споменатия сезон, където играят само български състезатели. Тези факти доказват, че това е изчерпателна извадка за България и за българските баскетболисти, което отчитам като достойнство на разработката.

Третата глава има приносен характер и в нея докторантът прави своите научни анализи, които са поетапни спрямо тестовите методики и синтезирани в обобщения, от които са изведени изводи и препоръки.

Статистическата обработка на данните е съобразена с целите на изследването, а интерпретацията на резултатите се осъществява в синхрон с теоретичната постановка. Всички резултати от изследването са представени нагледно в 11 фигури и 43 таблици, които улесняват възприятието на информацията.

Резултатите от изследването са представени логично и последователно в 8 отделни параграфа. Направен е сравнителен анализ и са изследвани разликите между състезателите мъже и младежи и между отборите с призово класиране и класираните се във втората половина на таблицата. По този начин са установени и определени възрастови различия и различни стойности на изследваните показатели в отборите според класирането им.

За баскетбола като колективен спорт от най-високо значение е отборният климат и за това голям интерес представляват получените резултати. Оказва се, че според българските баскетболисти, за да съществува добър отборен климат трябва на първо място да има „съгласуваност на задачите“, и на второ „яснота за ролята в отбора“, която всеки играч би трябвало да има. По отношение на „социалната сплотеност“ се установява, че играчите от водещите отбори се подкрепят извън баскетболната зала, имат сходни интереси, социално са обвързани и смятат, че сплотеността е от съществено значение за успеха.

От статистическите анализи е очертан профилът на реалния лидерски стил на поведение на българския треньор по баскетбол и желаният такъв от състезателите. Състезателите ценят високо треньори, който осъществяват „положителна обратна връзка“

с тях, имат „демократично поведение” и използват в работа си „преподаване и инструктиране” като начин на обучение. Състезателите от мъжките отбори, желаят трениорите да се „съобразяват със ситуацията”, което налага те да са по-динамични, да създават нови предизвикателства в учебно-тренировъчния процес и да променят нивата на натоварване. Младежите предпочитат техният трениор да има по-позитивно отношение към изпълненията им и да могат да анализират играта им по-детайлно.

В анализите убедено е показана взаимовръзката между лидерското поведение на трениора, обратната връзка и игровите показатели. Установени са множество зависимости между груповата сплотеност и игровата ефективност.

Необходимо е да отбележа, че успоредно с психологическия подход, който доминира в дисертационния труд, докторантът успява да достигне до изводи и препоръки, които са свързани с оптимизирането на учебно-тренировъчния и състезателен процес по баскетбол, игровата ефективност, повишаване на игровите показатели и аналогично на всичко казано, подобряване на крайния резултат.

Прочитането на труда бе за мен удоволствие, свързано с професионален интерес към получените резултати.

В своето изложение Владимир Искров демонстрира добър и научно издържан език.

Представени са необходимия брой публикации по темата. Към това трябва да добавя и коректно съставения автореферат.

В заключение на становището ще обобща, че дисертационният труд установява резултати с практико-приложни и теоритико-приложни стойности и допринася за разкриване на влиянието на груповите процеси и състезателната реализация в баскетбола. Трудът е разработен според изискванията за ЗРАСРБ и показва, че докторантът притежава качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване и демонстрира висока баскетболна и психологическа компетентност. Владислав Искров е изпълнил добросъвестно поставената цел и задачи на изследването и достига до резултати, които имат потенциал за бъдещо приложение в спортно-състезателната дейност на баскетболни отбори.

На основата на гореизложеното потвърждавам отличните си впечатления от този изследователски продукт и убедено призовавам уважаемото Научно Жури да **присъди на Владислав Стефчов Искров** образователната и научна степен „Доктор” в професионално направление 7.6 Спорт, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ)”.

14.03.2016 г.

Член на научното жури:

Доц. Ирен Пелтекова, доктор